

and economic relations in the agricultural production. Human labour activity characterizes the attitude towards the labour in the labour activity of a man. Author's viewpoint is given in the paper. It consists in determining the reasons and stimuli inducing the effective labour.

Keywords: work productivity, motivation, work, efficiency benefits.

Дата надходження до редакції: 25.04.2014 р.

Рецензент: д.е.н., професор Красноруцький О. О.

УДК 631.363

СТАН ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ГАЛУЗІ СВИНАРСТВА В УКРАЇНІ

В. М. Полях, аспірант*, Харківський національний аграрний університет ім. В.В.Докучаєва

*Науковий керівник – к.е.н., професор Македонський А.В.

В статті проаналізовано зміни, які відбулися в галузі свинарства за роки незалежності нашої країни, показано тенденції останніх років щодо зміни поголів'я та кількості вирощених у живій вазі свиней.

Ключові слова: галузь свинарства, стан та тенденції галузі, поголів'я свиней.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями.

Історична традиція українського народу склалася так, що споживання сала та м'яса свиней є невід'ємним атрибутом справжньої української сім'ї. Воно і не дивно, адже свині були одомашнені ще задовго до нашої ери на територіях сучасної Євразії, а як ми знає Україна географічним посередником між Азією та Європою. Завдяки багатоплідності, скоростиглості, великій забійній вазі при порівняно незначній витраті кормів на одиницю продукції, свинина відіграє головну роль в загальному виробництві м'яса в багатьох країнах, не виключенням є і Україна. Прикро визнавати, що рівень виробництва свинини за часи незалежності нашої країни різко знизився і тільки в останні п'ять років спостерігається поступове збільшення виробництва цього стратегічного продукту харчування. Потенціал галузі свинарства в нашій країні дуже високий і якщо правильно підійти до процесу виробництва, залучення інвестиції і розвитку державних цільових програм, то ця галузь тваринництва в найближчий час може стати однією з основних, які будуть забезпечувати продовольчу безпеку України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор, виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття.

Значний внесок у розробку теоретичних та практичних аспектів проблеми розвитку виробництва свинини в сучасних ринкових умовах зробили видатні вітчизняні вчені-економісти: В.Г. Андрійчук, Н.М. Бейдик, П.С. Березівський, В.І.Богачев, С.А. Бугаєнко, Л.М. Васільєва, Б.В. Данилів, В.Ф. Іванюта, Д.Т. Кісіль, І.В. Кравець, М.А. Латинін, Т.М. Лозинська, М.Й. Малік, В.П. Рибалко, П.Т. Саблук, І.В. Свиноус, Є. Святківська, В.І. Смоляр, В.І. Топіха, О.М. Шпичак та інші. Втім, для забезпечення становлення галузі свинарства необхідно провести

комплексне дослідження галузі та виявити сентенції її розвитку на коротко- та довгострокову перспективу, з'ясувати специфіку функціонування внутрішнього ринку даного виду продукції, а також опрацювати науково обґрунтовані підходи до побудови виробничої та збутової політики суб'єктів цього ринку, передусім, підприємств-виробників свинини.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є аналіз сучасного стану галузі свинарства та виявлення майбутніх тенденцій галузі для обґрунтування маркетингових стратегій розвитку підприємств-виробників свинини.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. На даному етапі розвитку нашої країни економіка знаходиться в непростій ситуації і однією з основних бюджетоутворюючих галузей залишається сільське господарство. В останні роки відбувається нарощування виробництва сільськогосподарської продукції, збільшення продуктивності і ефективності виробництва, галузь збільшує свої експертні можливості, щоправда це стосується рослинництва, а тваринництво знаходиться в більш тяжкому стані. Особливо це стосується виробництва м'яса, в тому числі і м'яса свиней.

У 2013 році Україна імпортувала 150,22 тис. т свинини всіх видів на 388,6 млн доларів, це при тому що експорт даного виду продукції за той же період склав 4,62 тис. т на 20,9 млн доларів, цей розрив в торговому сальдо є недопустимим для країни з таким потенціалом до ведення сільського господарства. Позитивним є те, що імпорт зменшився на 57,52 тис. т в порівнянні з 2012 роком, що свідчить про поступове задоволення внутрішнього попиту вітчизняними товаровиробниками.

Рентабельність виробництва м'яса свиней в сільськогосподарських залишається на дуже низькому рівні, у 2013 році вона була на рівні 0,20%, у 2012 році – 2,00%, перед тим, виробництво свинини було взагалі збитковим і це при тому, що

в 1992 році рентабельність складала 95,4%. Причин для такого явища є безліч, але основною є відсутність крупно товарного виробництва.

За роки незалежності в Україні поголів'я свиней зменшилося в 2,45 рази по всіх категоріям господарств. Станом на 1 січня 2014 року поголів'я свиней становило 7922,2 тис. голів, а цей же показник на 1 січня 1991 року – 19426,9 тис. голів. Таке різке зменшення відбулося здебільшого за рахунок скорочення поголів'я свиней в сільськогосподарських підприємствах і почалося з реформування колгоспів, радгоспів та міжгосподарських підприємств, припиненням роботи більшої

частини свиновідгодівельних комплексів. Кількість свиней на підприємствах на 1 січня 1991 року становила 14017,2 тис. голів, а станом на 1 січня 2014 року – 3878,9 тис. голів, що складає всього 27,67% від показника 1991 року. Ситуація в домашніх господарствах населення суттєво не змінилася, скорочення відбулося на 24,50% з 5355,7 тис. голів до 4043,3 тис. голів і його можна пояснити демографічними факторами, такими як скорочення сільського населення та населення країни в цілому. На рис. 1 можемо прослідкувати тенденції зміни поголів'я свиней за роки незалежності.

Рис. 1. Зміна поголів'я свиней в господарствах усіх категорій підприємств за 1991-2014 рр.

Можемо відзначити, що за період з січня по вересень 2014 року поголів'я свиней в сільськогосподарських підприємствах збільшилося на 5,8%. Протягом трьох років по сільськогосподарських підприємствах, які займаються виробництвом свинини спостерігається позитивна динаміка. Так, наприклад, за 2013 рік кількість поголів'я зросла на 9,05% відповідно до значення 2012 року.

По при такій спад кількості поголів'я, вирощування свиней у живій масі за досліджуваний період скоротилося лише у два рази з 2097,8 тис. т до 1047,5 тис. т. По господарствах населення з 978,8 тис. т до 488,2 тис. т, а по сільськогосподарських підприємствах з 1119,0 тис. т до 559,3 тис. т, що складає 49,98% початкового періоду (рис.2).

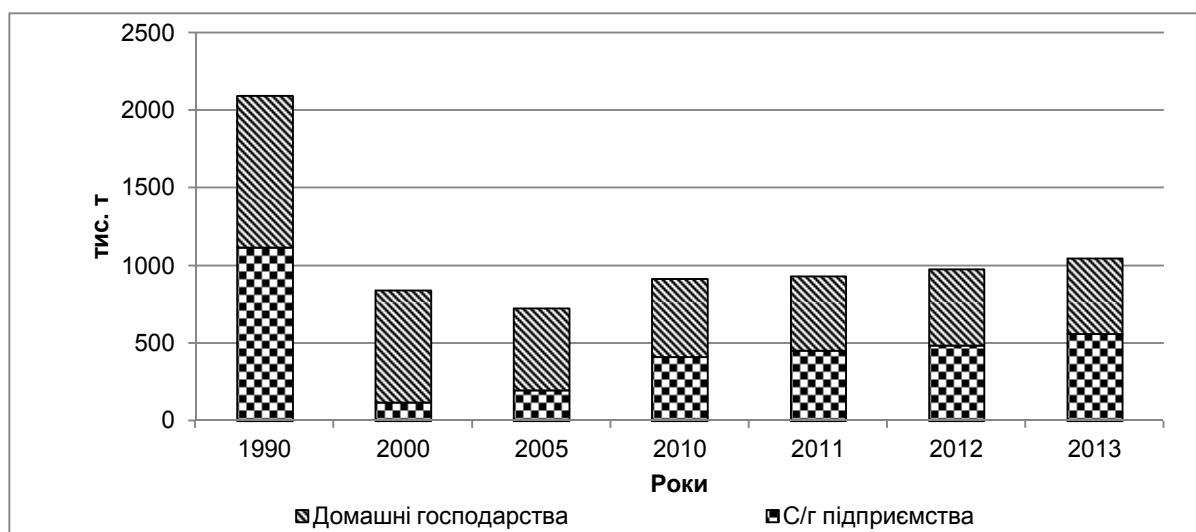

Рис. 2. Вирощування свиней у всіх категоріях господарств у живій вазі тис. т 1990-2013 рр.

На рис. 2 ми бачимо, що найбільший спад найбільший вирощування у сільськогосподарських підприємствах припадає на кінець 90-х – початок 2000-х років. В наступні періоди жива вага вирощених тварин збільшується. З 2000-х років і по сей день жива вага вирощених свиней постійно збільшується, у 2013 році цей показник збільшився відповідно до 2000 р. у 4,76 рази, а в порівнянні з 2012 роком на 11,49%. Це збільшення відбулося за рахунок збільшення поголів'я і середньодобового приросту.

На сільськогосподарських підприємствах середньодобовий приріст завдяки використанню високопродуктивних порід свиней і збалансова-

них кормів зріс за досліджуваний період збільшився в 2 рази і продовжує зростати на далі. Середньодобовий приріст у 2013 році в порівнянні з 2012 роком зріс на 5,80%, при цьому спостерігається явна тенденція до зменшення використаних кормів.

Для приросту 1 центнера свиней у 2013 році використали 4,6 ц кормових одиниць, що на 53,06% менше, ніж в 1990 році, а у 2013 році в порівнянні з 2012 роком зменшення відбулося на 13,21%. Значно зріс вміст концентрованих кормів при відгодівлі в 1990 році частка концентрованих кормів була на рівні 78,48%, а в 2013 збільшилася до 96,54% (табл. 1).

Таблиця 1

Показники вирощування свиней в сільськогосподарських підприємствах 1999-2013 рр.

Показники	Роки					2013 рік у % до 1990 року
	1990	1995	2000	2005	2013	
Поголів'я свиней на кінець року, тис. голів	14071,2	7512,5	2414,4	2602,4	3878,9	27,57
Вирощування свиней в живій вазі, тис. т	1119,0	468,2	117,6	198,8	559,3	49,98
Середньодобовий приріст, г	229,0	117,0	120,0	281,0	474,0	> у 2 рази
Використано кормів, ц кормових одиниць на 1 ц приросту свиней, всього	9,8	18,5	17,9	8,9	4,6	46,94
в. т. ч. концентрованих	7,7	14,6	13,4	7,9	4,5	58,44

Ми бачимо, що при зменшенні використання кормів, збільшенню частки концентрованих кормів, правильному складанні раціонів годівлі та використанні високопродуктивних порід та гібридів можемо набагато підвищити середньодобові прирости. Тож в останні роки спостерігається тенденція до збільшення поголів'я, вирощування живої маси і середньодобового приросту, це дає змогу нам стверджувати про поступове відродження галузі свинарства.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. В останні роки товаровиробники почали приділяти увагу відродженню галузі тваринництва, в тому числі і свинарства, адже при крупномаштабному

виробництві, використанні високопродуктивних порід свиней, збалансованому харчуванні, використанні передових закордонних технологій утримання і догляду можна отримувати рентабельність у 40-50%, як наприклад, підприємства, які входять до «Спілки свинарів України». Та все ж таки відродження цього перспективного напрямку господарювання рухається дуже повільними темпами, причинами цього є нестабільна цінова ситуація на ринку свинини, недостатня підтримка держави сільськогосподарських виробників, які займаються вирощування свиней, відсутність вільних коштів для вкладання в капіталомістке виробництва м'яса та нереальні умови кредитування галузі тваринництва.

Список використаної літератури:

1. Сайт державного комітету статистика [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
2. Аналітичний портал «Свинарство в Україні та світі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pigua.info/>.

Полях В.М. Состояние и тенденции развития отрасли свиноводства в Украине

В статье проанализированы изменения, которые произошли в области свиноводства за годы независимости нашей страны, показано тенденции последних лет изменения поголовья и количества выращенных в живом весе свиней.

Ключевые слова: *отрасль свиноводства, состояние и тенденции отрасли, поголовье свиней.*

Polyah V.M. Status and trends of pig production in Ukraine

The paper analyzes the changes in pig since independence in our country, the trend in recent years to change the number of livestock reared and live weight of pigs.

Keywords: *pig production, status and trends of the industry, the number of pigs.*

Дата надходження до редакції: 25.04.2014 р.

Рецензент: к.е.н., доцент Данько Ю.І.